

Seidy Glück

*50 de ani
de teatru*

În ziua de 5 mai 1985, sala Teatrului Evreiesc de Stat a fost plină ochi, nu s-a găsit un loc liber nici la balcon ! Oamenii veniseră nu atât pentru piesă (pe care unii o văzuseră de câteva ori), ci de dragul sărbătoritei, Seidy Glück, care împlinea 50 de ani de teatru. Joacă de la 13 ani !

Deși este pensionară, Seidy Glück este și acum prima actriță a teatrului. Prima actriță nu înseamnă cea mai frumoasă, cea care dansează sau cântă cel mai bine, ci aceea care se dovedește cea mai reprezentativă pentru stilul, pentru profilul

trupe respective. Seidy Glück este păstrătoarea și continuatoarea celor mai bune tradiții ale acestui teatru, prezența ei scenică este densă, consistentă, ca o esență din cel mai bun ceai, căruia, oricâtă apă i-ai adăuga, tot îți dă culoarea aceea minunată, de chihlimbar.

La trei ani a apărut pe scenă la Bialistock, alături de părinții ei ; a fost un „copil-minune“, care aducea încasări părinților, trupei și impresarilor. Până în 1928, joacă diferite roluri de copil în Polonia, apoi, între anii 1928—1931, joacă aceleași roluri în România, alături, printre alții, de Paul Baraton. La 13 ani, e distribuită în primele roluri „serioase“. În 1934, apare pe scena de la „Jiglița“ în București.

Seidy Glück reprezintă stilul și profilul teatrului evreiesc, îmbinare între realism și o anume accentuare a convenției teatrale — simbioza dintre teatrul stănis-

Golda în „Tevie lăptarul“

lavskian și teatrul lui Evreinov.

Acest stil a fost imprimat de formidabilele spectacole ale trupei din Vilna, între anii 1923—1925, în regia și scenografia pictorului și regizorului Gheorghe Löwendal și a lui Jacob Sternberg, pe atunci scriitor în idiș, ulterior regizor. Löwendal i-a transmis lui Jacob Sternberg, și implicit teatrului modern, concepția și viziunea lui Stanislavski și a lui Evreinov.

De dragul acestui stil atât de colorat și de teatral, după multe peregrinări, am venit la acest teatru și am avut bucuria să o cunosc pe Seidy Glück.

Îmi pare tare rău că Seidy nu a fost filmată în rolul Golda din **Tevie lăptarul**; ar fi fost cea mai grozavă lecție de teatru. Seidy juca o bătrână blindă, soția înțeleptului lăptar Tevie. Nu se poate imagina și nici descrie cum spăla Seidy rufe; nu avea nici săpun, nici apă, nici alte ustensile, nimic din ceea ce este necesar unei femei care spală, dar spectatorul era convins că toate acestea există. Mișcările ei sugerau totul, simțea alunecarea picăturilor de pe rufe încă ude, auzea foșnetul pânzei scrobite. În **Munle**, Seidy era o femeie săracă, bindu-și ceaiul într-o casă bogată; a rămas memorabil felul în care Seidy ținea zahărul în gură și-și sorbea ceaiul. La fel, în **Înțelepții din Helem**, pregătirea aluatului de tăleței, fără făină și ouă, era mai convingătoare și mai... apetisantă decât în viață...

Cînd Seidy Glück se așază în jilțul lui

Eti-Menie în „Lozul cel mare“

Mirale Efros din **Efros Saga**, simpla ei ședere pe scenă sustrage atenția de la tot ce se vorbește ori se întimplă în jurul ei, de cînd intră și pînă iese; jocul ei, vorbind sau tăcînd, mișcîndu-se sau stînd pe loc, este un țesut viu din care nu lipsește nici o celulă.

Această autenticitate a prezenței, care pare să fie la ea la fel de firească și de simplă ca respirația, se sprijină pe un innăscut simț al măsurii și pe o intuiție a armoniei.

Dacă aceste daruri par să o situeze mai aproape de linia realistă stanislavskiană, în **Lozul cel mare**, cu aceeași siguranță ea a jucat pe linia teatralității afișate, promovată de Evreinov. O adevărată sinteză de înaltă calitate a celor două stiluri a realizat-o în **Zece frați am fost** de H. Sloves, în rolul unei bătrîne căreia i-a fost ucisă aproape întreaga familie. Nu i-a rămas decît un fiu, care pleacă să moară și el în luptă, și, înainte de a se despărți, o roagă să-i dăruiască un zîmbet. Ea, incremenită de prea multe dureri, nu mai poate zîmbi, dar se străduiește, și cînd, în sfîrșit, reușește să-și învingă incremenirea, ai senzația că o statuie de piatră se fisurează. Seidy Glück, în acest rol, a avut o scînteie de genialitate. Fiorul unei dureri adînci, transformată în imagine-simbol.

Ar mai fi atîtea de spus... Dar mă mulțumesc să-i urez:

„Să-ți fie viața sărbătoare, cum sărbătoare este pentru spectatori fiecare apariție a ta pe scenă!“

Irina LÖWENDAL